

TEHNIČNO PRESTRUKTURIRANJE GRAFIČNE INDUSTRIJE

UVOD

Grafična dejavnost se vse od Gutenbergovih časov vedno znova sooča s tehnološkimi spremembami in novimi izzivi, s tem da se v novejšem času vse skupaj dogaja z veliko naglico. Podjetja usmerjajo pozornost v tisto tehnologijo, ki je eksistencialnega pomena za njihov nadaljnji razvoj. Odločitev ni več samo v izbiri ustrezne tehnološke rešitve, temveč tudi v določitvi pravega trenutka njene uvedbe. Okoliščine, ki vplivajo na odločitve, niso odvisne samo od tehničnih danosti, temveč so splet različnih, kompleksnih in med seboj vplivajočih dejavnikov, ki jih je treba obravnavati kot celoto.

Razmere

Nove tehnologije v povezavi z gospodarskim napredkom določajo nove trge, ki so podvrženi stalnim spremembam. Posebej grobo sled predstavlja digitalna revolucija, ki se je začela s pojavom računalnikov, temu pa je posledično sledilo spreminjanje procesov neslutnih razsežnosti. Vse večje zmogljivosti računalniške opreme in spominskih kapacitet omogoča preusmeritev v digitalno proizvodno tehnologijo oziroma opuščanje procesov, temelječih na klasičnem materialu, in zmanjševanje porabe kemikalij. Vprašanje ravnanja z odpad-

ki, ki so posledica odplak pripravljalne proizvodnje, srednjeročno ne bo več problematično. Ključni spodbujevalec prilagajanja je povečanje proizvodno-tehnološke učinkovitosti. Ročni prijemi v tehnoloških procesih (angl. Workflow) so v grafični industriji vse manj uporabljani. »Informacije in komunikacije se v procesu pretakajo«.

Že dolgo preden je prilagajanje novim tehnološkim rešitvam in posledično prestrukturiranje doseglo vrhunec, so strukturne spremembe prevzele nove dimenzije. Ključni spodbujevalec so v tem primeru zunanji vplivi, ki temeljijo na aktualnem razvoju gospodarstva in družbe kot celote in z grafično dejavnostjo niso v neposredni povezavi. Najbolj očiten predstavnik novejšega vala sprememb je mobilna telefonija. V vrtincu dogajanja se pojavljajo vedno novi proizvodi ter storitve, ki precej zaobidejo grafično dejavnost. V središču pozornosti je na informacijah in znanju temelječe podjetje. Ob pravi oceni znamenj časa je tudi za grafična podjetja veliko možnosti za nadaljnjo rast in razvoj.

Vsebina

Pričujoča študija je usmerjena v podporo grafične panoge z relevantnimi informacijami. Konkretno je izdelana v obliki pregleda strokovnih prispevkov gospo-

darskih gibanj in tehnološkega napredka, ki se tičejo srednje velikih grafičnih in založniških podjetij.

Družbeni razvoj

Del študije, ki je namenjen družbenemu razvoju, je razčlenjen na tri samostojne prispevke. V prispevku o informacijski družbi je prikazano, kako si državljanji, podjetja in institucije priredijo informacijsko in komunikacijsko tehnologijo. Prispevek o na znanju temelječem podjetju govori o vlogi znanja kot o najpomembnejšem viru razvoja. V prispevku o vizualnih informacijah je poudarek na slikovnem in multimedijskem gradivu, ki prihaja v družbi vse bolj v ospredje.

Tehnološki razvoj

Del študije, ki je namenjen tehnološkemu razvoju, sestoji iz desetih samostojnih prispevkov o razvoju grafične tehnologije. Izbor je izvedla projektna skupina, vsebina pa temelji na preučevanju dostopne literature, na izvedenih anketah in pogovorih ter lastnih izkušnjah. Obravnavan je tako razvoj bazične tehnologije, računalništva (spominske kapacitete, komunikacije) kot proizvodnih sistemov.

Navodilo

Študija predpostavlja predvideni podjetniški in tehnološki ra-

zvoj, ki bi v primeru, da do njega dejansko pride, lahko postal relevanten. Posamezni strokovni prispevki so v napovedih omejeni in jih je treba obravnavati s primerno zadržanostjo. Navedena literatura in gesla so bralcu v pomoč, da si zaključke naredi tudi sam.

DRUŽBENI RAZVOJ

Informacijska družba

Smo v središču spreminjajočih se procesov, ki odločilno vplivajo na to, kako se bomo v prihodnje učili, delali, skratka živeli. Globaliziran in omrežen svet je postal realnost slehernika. Poglavitna je tekma, kdo bo nove možnosti kar najbolje izkoristil v svoj prid. Tako postajata napredek in tekmovalnost kakšne države, njenega gospodarstva in institucij odločilno odvisna od tega, kako hitro in koliko bo vlagala v informacijsko in komunikacijsko tehnologijo.

Vedno bolj liberalizirane telekomunikacije, eksplozivna rast interneta in pospešeno povezovanje računalniških, medijskih in telekomunikacijskih podjetij jasno kažejo na nastajajočo informacijsko družbo. Evropska skupnost si je v projektu e-Evropa med drugimi zastavila naslednji cilj:

Tabela 1. Internet v evropskih državah leta 2001

Švica	49 %
Velika Britanija	40 %
Francija	35 %
Nemčija	34 %
Avstrija	30 %
Belgija	26 %
Španija	23 %
Slovenija	? %

»Vsak državljan, gospodinjstvo in šola, vsa podjetja in državna uprava naj ima možnost povezave z omrežjem, informacijska družba pa naj bo zagotovljena brez socialnih omejitev.«

Definicija informacijske družbe

Informacijska družba je razpoznavna po tem, da je bistveni del življenja in dela njenih članov sestavljen iz pridobivanja, shranjevanja, obdelave, posredovanja in uporabe informacij. Informacijska družba obsega tehnične komponente (naprave, programska oprema in uporaba) in ekonomske ter gospodarske dejavnike.

Pričakovanja in zadržki

Z informacijsko družbo so povezana nekatera pričakovanja. V pozitivnem smislu naj bi vplivala na nastanek novih delovnih mest, splošno blaginjo, stanje duha in kulture, demokracijo in državljanske pravice ter medsebojno sodelovanje. Na drugi strani je kar nekaj zaskrbljenosti, ki se odraža v naslednjih pojmi: prozoren človek brez zasebnosti (shranjeni in povezani podatki o posamezniku, video in drugi nadzori), izgubljanje občutka za smer in zmedenost (čezmerna količina različnih podatkov in informacij), virtualizacija medse-

bojnih človeških odnosov (Cyberspace, osamitev), tveganja globalnega omrežja (zlorabe finančnih in borznih sistemov).

Pomen interneta

Internet je največja svetovna mreža, ki jo sestavljajo med seboj povezana računalniška omrežja. V osnovi predstavlja komunikacijski in informacijski medij. Razčlenimo ga lahko na:

- ➔ Word Wide Web (www), standard za prenos multimedij-skih dokumentov HTML,
- ➔ File Transfer (FTP), standard za prenos datotek,
- ➔ E-Mail, standard za razpošiljanje elektronske pošte,
- ➔ Newsgroup za prenos informacij po omrežju.

Populacija, ki uporablja internet, je trenutno precej homogene. Najbolj je zastopana mlajša moška populacija, z visoko izobrazbo in dobrimi prihodki. Kljub temu da je v zadnjem času opazna rast preostalih skupin, med njimi npr. ženske, starejše in manj izobražene osebe, socialni in uporabniški razkorak še ni zapolnjen (t. i. digital divide). Pričakovati je, da se bo zaradi aktivnosti, ki jih izvajajo podjetja in državne institucije, ta do leta 2007 bistveno zmanjšal. Najbolj uporabna področja interneta so komunikacijske (e-pošta) in informacijske možnosti (telefonski imeniki, vozni redi, aktualne online novice, informacije, predstavitve in arhivi). Uporaba storitev (e-trgovanje, e-bančništvo) sicer raste, vendar še nima pravega pomena.

Procesi na e-področju

V tabeli 2 je prikazano, kako lahko elektronske komunikacijske procese v gospodarstvu, državni upravi, neprofitnih in ne-



IZDELAVA

orodij za **izsek** in **zasek** na lesu in kotermu

OSTRENJE

ravnih HSS nožev
ravnih HM (vidia) nožev
krožnih nožev za perforacijo

PRODAJA GRAFIČNIH STROJEV



znašalni stroji za revije in brošure
vrtalni stroji vseh vrst
spenjalni stroji "ena glava - dve glavi"



• rezalni stroji 76, 92, 115, 132, 168 in trozreniki



kopirni stroji za plošče
razvijalni stroji za plošče

PRIBOR IN REPROMATERIAL

vse vrste nožev za rezalne stroje
v HSS in HM (vidia) kvaliteti
podložne letve
svedri za papir od 2 - 35 mm
sponke za spenjalnike Nagel

ODKUP IN PRODAJA RABLJENIH STROJEV

kontaktna oseba g. Kastelic Srečko - 041/ 765 411

Smo najostrejši na Štajerskem!

FELIX d.o.o.

Trnoveljska cesta 2, SI - 3000 Celje
tel. 03 / 428 45 60, fax 03 / 428 45 70

e-mail: felix@siol.net, info@gro-felix.si, www.gro-felix.si



Tabela 2. Procesi na e-področju

	Prebivalstvo, državljani	Država, državna uprava	Gospodarstvo	Neprofitne, nevladne organizacije
Prebivalstvo, državljani	C2C	C2G	C2B	C2N
Država, državna uprava	G2C	G2G	G2B	G2N
Gospodarstvo	B2C	B2G	B2B	B2N
Neprofitne, nevladne organizacije	N2C	N2G	N2B	N2N

C = državljani/skupnost/uporabnik (angl. Citizen/Community/Consumer); G = država/državna uprava (angl. Government), B = gospodarstvo (angl. Business); N, NPO, NGO = neprofitne/nevladne organizacije (angl. Non Profit/Non Government Organisations)

vladnih organizacijah kategoriziramo. B2N označuje primer komunikacije zasebnega podjetja (B) z (2 = to) neprofitno organizacijo (N).

E-državna uprava in administracija sta v drugi vrstici in drugi koloni. Nanašata se na izražanje svobodne volje, delovanje, odločitve in izvajanje političnega, državnega in upravnega sistema. E-demokracija označuje političen vpliv državljanov in gospodarstva na gradnjo procesov izražanja svobodne volje odprtih, vladnih in nevladnih institucij.

E-gospodarstvo je v tretji vrstici in tretji koloni. Pod tem pojmom je razumeti vse gospodarske postopke, ki uporabljajo internet kot glavni medij. Sem sodi e-trgovina (angl. e-commerce) in znotraj nje mobilne možnosti (M-Business), e-svetovanje, e-bančništvo, e-nakupovanje ...

Mediji v informacijski družbi

Digitalna tehnologija pospešuje strukturne spremembe na medijskem področju s konvergenco (zlitje medijev), globalizacijo, deregulacijo in vedno večjo ponudbo. Raznolikost medijske ponudbe še nikoli ni bila tako

podvržena principu ponudbe in povpraševanja. Na strani uporabnika omogoča digitalna tehnologija nove predstavitvene možnosti v smislu interaktivnosti in multimedijalnosti. Horizontalna komunikacija prek interneta dopolnjuje in vstopa v tekmo k vertikalni komunikaciji tradicionalnih množičnih medijev. Novejše raziskave ugotavljajo, da uporaba interneta doslej ni imela bistvenega vpliva na tradicionalne medije. Prizadeta je predvsem televizija, medtem ko tiskani mediji in radio ukrepajo v smeri dopolnjevanja. Uporabniki interneta segajo po tiskanih medijih (časopisi, strokovna literatura) za okrog 10 odstotkov bolj kot tisti, ki interneta ne uporabljajo. Medijska podjetja so pred izzivom, da definirajo svojo vlogo kot posrednik med virom oziroma dobaviteljem vsebine in bralcem oziroma njenim uporabnikom.

Na znanju temelječe podjetje

Podjetja so sredi sprememb, ki jih največkrat opredeljujejo naslednji pojmi: pluralizacija in individualizacija, multikulturalna družba, starostna piramida, zaposlenost, prosti čas, zabava in

razvedrilo.

Posebej je opazen prehod od industrijskega k storitvenemu podjetju, kjer vse bolj dominirajo informacijska sredstva, tako da lahko govorimo o »na informacijah temelječem podjetju«. Pod izrazom »na znanju temelječe podjetje« razumemo podjetje, kjer je v ospredje postavljen informacijski vidik v vzročni povezavi z znanjem.

Neposredno in večstransko izmenjevanje informacij in in znanja med milijoni ljudi po svetu nakazuje spremembe v načinu dela in poslovnem sodelovanju. Na drugi strani pa se že danes vidi, da pri razvoju ne bodo mogli niti vsi sodelovati (socialni in uporabniški razkorak zaradi računalniške tehnologije – digital divide) niti ga uporabljati (odrekanje zaradi okoliščin). Z znanjem prihaja tudi nevarnost njegove zlorabe.

Prostorska, časovna in osebna razdalja med produkcijo, posredovanjem in uporabo znanja bo vse manjša. Tak razvoj vpliva na samopredstavo grafičnih in medijskih hiš, a panogi kljub negotovosti daje možnosti za novo pozicioniranje v storitvenem gospodarstvu.

Razumevanje pojmov

Znanje izhaja iz inteligentnega vozlišča informacijskih elementov in je zaradi tega prenosljivo. Pridobivanje znanja temelji na učenju in se odraža v razumevanju problemskega stanja. Šele razumljeno znanje je prenosljivo, če so na voljo sposobnosti za smiselno trajno uporabo.

Razvoj

Če tudi oris »na znanju temelječega podjetja« ni še povsem oster, so nekatere njegove značilnosti jasne. Tako podjetje se razlikuje od drugih po sistemu ustvarjanja vrednosti, ki ne temelji več na »mišični moči«, temveč na informacijah in znanju. Aktivnosti za ustvarjanje nove vrednosti se prenašajo iz rok v glave. Znanje tako postaja poleg klasičnega kapitala in dela pomemben spodbujevalec gospodarske rasti. V primerjavi z 18. stoletjem, ko se je 90 odstotkov populacije ukvarjalo s proizvodnjo življenjskih potrebščin in njihovim razdeljevanjem, je v 21. stoletju generiranje in razširjanje znanja pridobilo strateški pomen. Preobrat k »na znanju temelječemu podjetju« je torej dokaj jasno opredeljen. V prihodnosti naj bi bil usmerjen v generiranje novih uporabniških znanj in inovacij, kar zahteva precejšnje spremembe šolskih sistemov. Znanja, ki so jih slušatelji do nedavnega pridobivali le in šele na višjih stopnjah izobraževanja, se vse bolj selijo na nižje ravni, praktično v osnovne šole.

*Prevedel in ponekod privredil
Slavko A. BOGATAJ*

**NADALJEVANJE
V ŠTEVILKI 3/2004**